

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗ ΧΗΜΕΙΑ ΚΑ ΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΘΕΜΑ Α

- A1. Γ
A2. Β
A3. Α
A4. Β
A5. Β

ΘΕΜΑ Β

- B1. α-Λ
β-Λ
γ-Σ
δ-Σ
ε-Σ

B2. α. 1. Οι σ (σίγμα) δεσμοί προκύπτουν με επικάλυψη s-s, s-p και p-p ατομικών τροχιακών κατά τον άξονα που συνδέει τους πυρήνες των δύο συνδεόμενων ατόμων. Κατά αυτή τη διεύθυνση εξασφαλίζεται η μεγαλύτερη δυνατή επικάλυψη. Οι π (πι) δεσμοί προκύπτουν με πλευρικές επικαλύψεις (των οποίων οι άξονες είναι παράλληλοι) και είναι ασθενέστεροι των σ.

2. Το ηλεκτρονιακό νέφος στο σ δεσμό έχει κυλινδρική συμμετρία, είναι διευθετημένο κατά μήκος του άξονα που συνδέει τους δύο πυρήνες.

Στο π δεσμό ο άξονας που συνδέει τους δύο πυρήνες των ατόμων, βρίσκεται σε επιφάνεια στην οποία δεν έχει πιθανότητα να υπάρχει το ηλεκτρονιακό νέφος (κομβική επιφάνεια).

β. Από τις τιμές των τεσσάρων πρώτων ενεργειών ιοντισμού του στοιχείου, έστω Σ, παρατηρούμε ότι οι δύο πρώτοι ιοντισμοί πραγματοποιούνται εύκολα γιατί Ei_1 και Ei_2 έχουν μικρές τιμές. Ο τρίτος και ο τέταρτος ιοντισμός απαιτούν πολύ μεγάλες ενέργειες (Ei_3 και Ei_4 έχουν υψηλές τιμές). Συμπεραίνουμε ότι το άτομο του στοιχείου Σ έχει 2e στην εξωτερική στοιβάδα, τα οποία απομακρύνονται σχετικά εύκολα. Το ιόν Σ^{2+} προφανώς αποκτά σταθερή ηλεκτρονιακή δομή, δομή ευγενούς αερίου, γι' αυτό και ο τρίτος ιοντισμός πραγματοποιείται δύσκολα. Το στοιχείο Σ εφόσον διαθέτει 2e στην εξωτερική στοιβάδα, ανήκει στην 2^η ή 10^η ομάδα του περιοδικού πίνακα.

$$\gamma. pK_{aH\Delta} = 5 \Rightarrow -\log K_{aH\Delta} = 5 \Rightarrow \log K_{aH\Delta} = -5 \Rightarrow K_{aH\Delta} = 10^{-5}$$

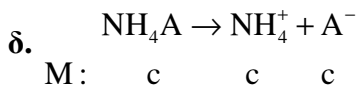
$$pH = 3 \Rightarrow -\log[H_3O^+] = 3 \Rightarrow \log[H_3O^+] = -3 \Rightarrow [H_3O^+] = 10^{-3}$$

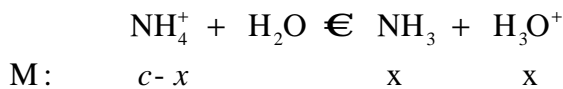
$$K_{aH\Delta} = \frac{[H_3O^+] \cdot [\Delta^-]}{[H\Delta]} \Rightarrow \frac{[\Delta^-]}{[H\Delta]} = \frac{K_{aH\Delta}}{[H_3O^+]} = \frac{10^{-5}}{10^{-3}} \Rightarrow \frac{[\Delta^-]}{[H\Delta]} = 10^{-2} = \frac{1}{100}$$

Γνωρίζουμε ότι το χρώμα μιας μορφής του δείκτη επικρατεί όταν η συγκέντρωσή της είναι 10 φορές μεγαλύτερη.

Εδώ $[H\Delta] = 100[\Delta^-]$, επομένως επικρατεί το χρώμα της όξινης μορφής του δείκτη $H\Delta$, άρα το διάλυμα θα αποκτήσει κόκκινο χρώμα.

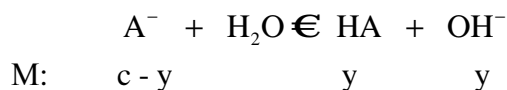
Το NH_4^+ είναι συζυγές οξύ της ασθενούς βάσης NH_3 , οπότε αντιδρά με το νερό.

Για το συζυγές ζεύγος $NH_3 - NH_4^+$ ισχύει ότι:

$$K_{aNH_4^+} \cdot K_{bNH_3} = K_w \Rightarrow K_{aNH_4^+} = \frac{K_w}{K_{bNH_3}} = \frac{10^{-14}}{10^{-5}} = 10^{-9}$$

Το A^- είναι συζυγή βάση του ασθενούς οξέος HA οπότε αντιδρά με το νερό.

Για το συζυγές ζεύγος $HA - A^-$ ισχύει ότι: $K_{aHA} \cdot K_{bA^-} = K_w \Rightarrow K_{bA^-} = \frac{K_w}{K_{aHA}} = \frac{10^{-14}}{K_{aHA}}$

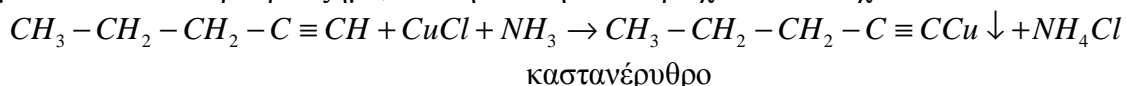
$$pH = 8 \Rightarrow -\log[H_3O^+] = 8 \Rightarrow -\log[H_3O^+] = -8 \Rightarrow [H_3O^+] = 10^{-8} M$$

Για κάθε υδατικό διάλυμα στους 25° C ισχύει ότι: $[H_3O^+] \cdot [OH^-] = 10^{-14} \Rightarrow [OH^-] = \frac{10^{-14}}{10^{-8}} = 10^{-6} M$

Επομένως $[H_3O^+] < [OH^-]$, οπότε $K_{aNH_4^+} < K_{bA^-}$, δηλαδή $10^{-9} < \frac{10^{-14}}{K_{aHA}} \Rightarrow K_{aHA} < \frac{10^{-14}}{10^{-9}} \Rightarrow K_{aHA} < 10^{-5}$

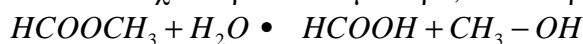
ΘΕΜΑ Γ

Γ1α. Στο δοχείο προσθέτουμε αμμωνιακό διάλυμα χλωριούχου χαλκού I ($CuCl / NH_3$). Εάν σχηματιστεί καστανέρυθρο ίζημα, τότε η ένωση που περιέχεται στο δοχείο είναι 1-πεντίνιο

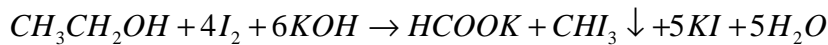

Εάν δεν σχηματιστεί ίζημα τότε η ένωση στο δοχείο είναι το 2-πεντίνιο.

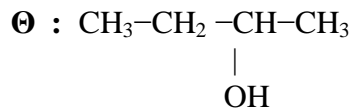
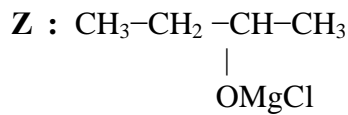
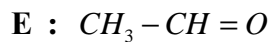
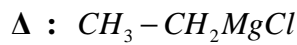
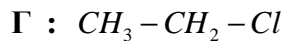
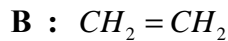
β. Σε κάθε δοχείο προσθέτουμε νερό, οπότε πραγματοποιείται υδρόλυση κάθε εστέρα.

Στη συνέχεια, επιδρούμε με αλκαλικό διάλυμα I_2 / KOH . Στο δοχείο που υπάρχει ο $CH_3COOCH_2CH_3$ και με υδρόλυση έχει προκύψει CH_3COOH και CH_3CH_2OH , θα αντιδράσει η CH_3CH_2OH και θα σχηματιστεί κίτρινο ίζημα CHI_3 (ιωδοφορμική αντίδραση)

Γ2.

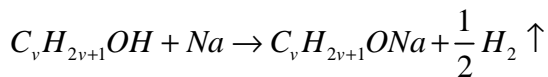

Γ3.

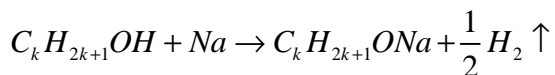
Έστω ότι το αρχικό μείγμα περιέχει $x \text{ mol } C_vH_{2v+1}OH$ (A) και
 $y \text{ mol } C_kH_{2k+1}OH$ (B)

Σε καθένα από τα τρία ίσα μέρη στα οποία χωρίζεται το μείγμα περιέχει $\frac{x}{3} \text{ mol } C_vH_{2v+1}OH$ και $\frac{y}{3} \text{ mol } C_kH_{2k+1}OH$.

1ο μέρος

$$\text{mol: } \frac{x}{3} \qquad \frac{x}{6}$$

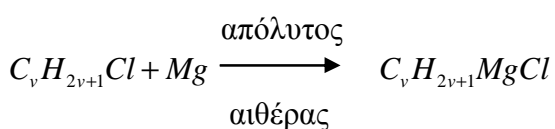

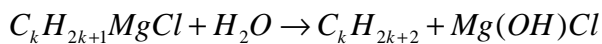
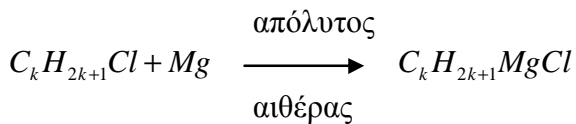
$$\text{mol: } \frac{y}{3} \qquad \frac{y}{6}$$

$$V_{H_2} = 2,24L \text{ (STP)}$$

$$n_{H_2} = \frac{V_{H_2}}{V_m} \Rightarrow \frac{x}{6} + \frac{y}{6} = \frac{2,24L}{22,4 \frac{L}{\text{mol}}} \Rightarrow \frac{x+y}{6} = 0,1 \text{ mol} \Rightarrow x+y = 0,6 \text{ mol} \quad (1)$$

2ο μέρος

Το $C_n H_{2v+2}$ και $C_k H_{2k+2}$ είναι το ίδιο προϊόν, επομένως $v = k$.

Το αρχικό μίγμα των δύο ισομερών αλκοολών περιέχει x mol $C_v H_{2v+1} OH$ (A) ($M_r = 14v + 18$)

και y mol $C_v H_{2v+1} OH$ (B) ($M_r = 14v + 18$)

Από την (1) έχουμε:

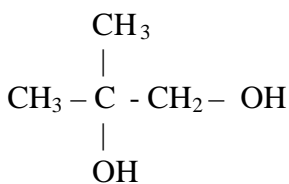
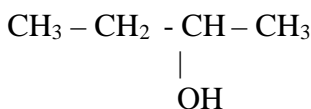
$$n_A + n_B = \frac{m_A}{M_{rA}} + \frac{m_B}{M_{rB}} = \frac{m_A}{14n + 18} + \frac{m_B}{14n + 18} \Rightarrow$$

$$x + y = \frac{m_A + m_B}{14n + 18} \Rightarrow 0,6 = \frac{44,4}{14n + 18} \Rightarrow$$

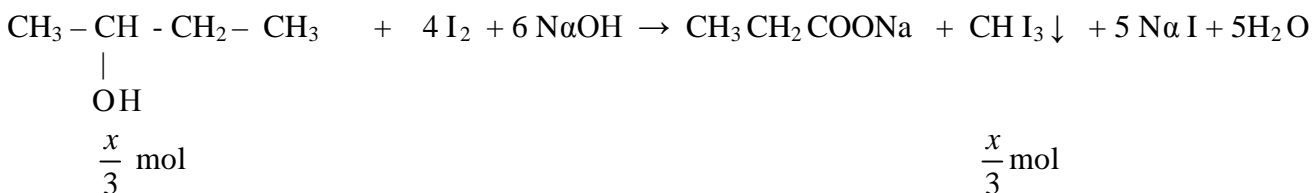
$$14_v + 18 = \frac{44,4}{0,6} = 74 \Rightarrow 14_v = 56 \Rightarrow v = 4$$

3ο μέρος

Οι δυνατοί Σ.Τ. είναι:

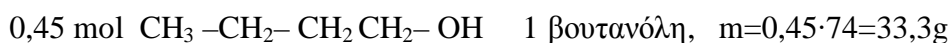
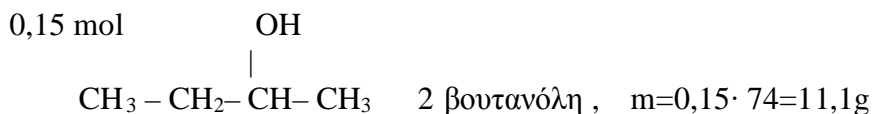
Από τις παραπάνω μόνο η 2 - βουτανόλη δίνει ιωδοφορμική αντίδραση

$$\frac{x}{3} = 0,05 \Rightarrow x = 0,15 \text{ mol}$$

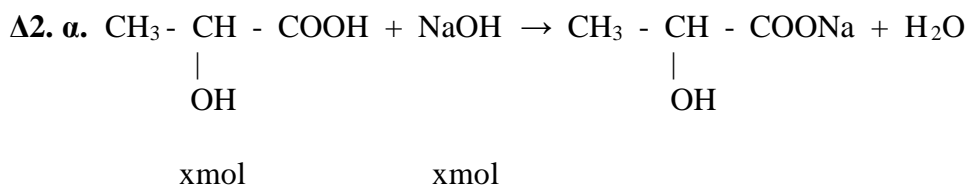
Επομένως $\psi = 0,6 - 0,15 = 0,45 \text{ mol}$

Επομένως το αρχικό μίγμα περιέχει

ΘΕΜΑ Δ

- Δ1. Δοχείο 1: Y_3
Δοχείο 2: Y_5
Δοχείο 3: Y_1
Δοχείο 4: Y_2
Δοχείο 5: Y_4

Για το NaOH ισχύει:

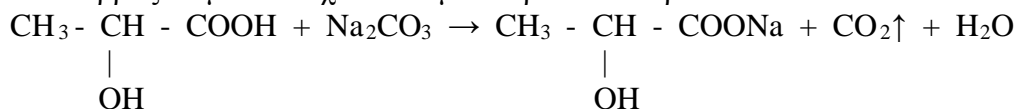
$$n_{\text{NaOH}} = CV = 0,1 \frac{\text{mol}}{\text{L}} \cdot 0,005 \text{ L} \Rightarrow x = 5 \cdot 10^{-4} \text{ mol}$$

Για το γαλακτικό οξύ ισχύει:

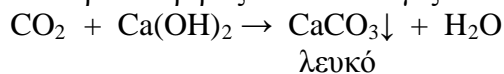
$$n_{\text{galak}} = n_{\text{NaOH}} = 5 \cdot 10^{-4} \text{ mol}$$

$$C_{\text{galak}} = \frac{n_{\text{galak}}}{V} = \frac{5 \cdot 10^{-4} \text{ mol}}{0,01 \text{ L}} = 5 \cdot 10^{-2} \text{ M}$$

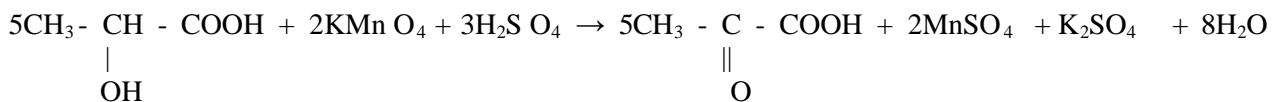
β. • Η καρβοξυλομάδα ανιχνεύεται με ανθρακικό νάτριο

Το αέριο διαβιβάζεται σε διαυγές διάλυμα $\text{Ca}(\text{OH})_2$ και το θολώνει.

• Η δευτεροταγής υδροξυλομάδα αποχρωματίζει το ιώδες όξινο διάλυμα KMnO_4

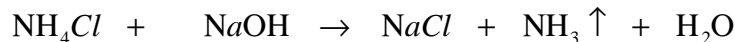

Δ3. Έστω V_1 L διαλύματος NaOH $0,1\text{M}$ αναμειγνύονται με V_2 L διαλύματος NH_4Cl $0,1\text{M}$

$$n_{\text{NaOH}} = 0,1 V_1 \text{ mol}$$

$$n_{\text{NH}_4\text{Cl}} = 0,1 V_2 \text{ mol}$$

Για να προκύψει ρυθμιστικό διάλυμα πρέπει να αντιδράσει πλήρες το NaOH .

Αρχ. mol:	$0,1 V_2$	$0,1 V_1$		
Αν. / Σχ.	$0,1 V_1$	$0,1 V_1$	$0,1 V_1$	$0,1 V_1$
Τελικά	$0,1(V_2-V_1)$	-	$0,1 V_1$	$0,1 V_1$

$$C_{\text{NH}_4\text{Cl}} = \frac{0,1(V_2 - V_1)}{V_1 + V_2} \text{ M}$$

$$C_{\text{NH}_3} = \frac{0,1 V_1}{V_1 + V_2} \text{ M}$$

Το NaCl δεν επηρεάζει το pH του διαλύματος γιατί κατά τη διάστασή του προκύπτουν τα ιόντα Na^+ και Cl^- που δεν αντιδρούν με το νερό.

Από το αρχικό διάλυμα Y_2 έχουμε:

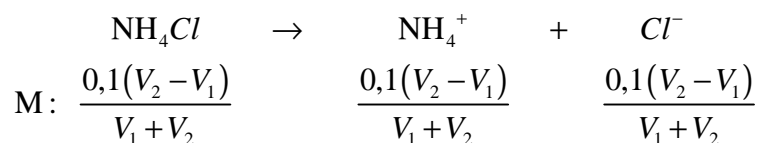

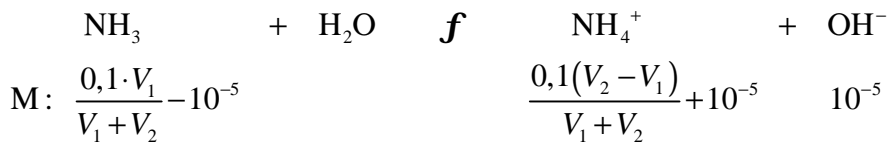
$$\text{M: } 0,1 - w \qquad \qquad w \qquad \qquad w$$

$$\text{pH} = 11 \text{ άρα } \text{pOH} = 14 - 11 = 3 \text{ και } [\text{OH}^-] = 10^{-3} \text{ M} = w$$

$$K_{b_{\text{NH}_3}} = \frac{[\text{NH}_4^+] \cdot [\text{OH}^-]}{[\text{NH}_3]} = \frac{w \cdot w}{0,1 - w} = \frac{10^{-3} \cdot 10^{-3}}{0,1 \cdot 10^{-3}{}^0} = 10^{-5}$$

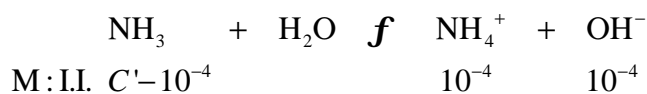
Για το ρυθμιστικό Y_6 ισχύει $\text{pH} = 9$ άρα $\text{pOH} = 14 - 9 = 5$ και $[\text{OH}^-] = 10^{-5}$

$$10^{-5} = \frac{\left(\frac{0,1(V_2 - V_1)}{V_1 + V_2} + 10^{-5} \right) \cdot 10^{-5}}{\frac{0,1V_1}{V_1 + V_2} - 10^{-5}} \Rightarrow V_2 - V_1 = V_1 \Rightarrow 2V_1 = V_2 \Rightarrow \frac{V_1}{V_2} = \frac{1}{2}$$

Δ4. Y₂: από pH = 11 σε pH = 10 άρα pOH = 4 και $[\text{OH}^-] = 10^{-4}$

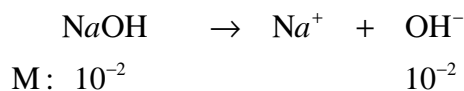
$$10^{-5} = \frac{10^{-8}}{C' - 10^{-4}} \Rightarrow C' = 10^{-3} \text{ M}$$

$$C \cdot V = C' \cdot V' \Rightarrow V' = \frac{0,1 \cdot V}{10^{-3}} = 100V$$

$$V_{\text{H}_2\text{O}} = 100V - V = 99V$$

Επομένως **x=99V**

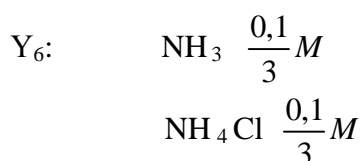
Y₄: από pH = 13 σε pH = 12 άρα pOH = 2 και $[\text{OH}^-] = 10^{-12}$

$$C \cdot V = C' \cdot V' \Rightarrow V' = \frac{0,1 \cdot V}{0,01} = 10V$$

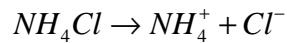
$$V_{\text{H}_2\text{O}} = 10V - V = 9V$$

Επομένως **y=9V**

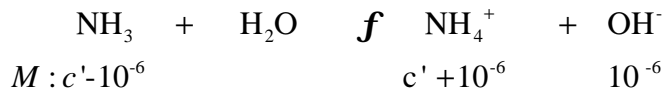

Από pH = 9 σε pH = 8 άρα $[\text{H}_3\text{O}^+] = 10^{-8} \text{ M}$
 $[\text{OH}^-] = 10^{-6} \text{ M}$

Έστω c' η νέα συγκέντρωση

$$M: \quad c' \quad \quad c' \quad c'$$

$$10^{-5} = \frac{(c' + 10^{-6}) \cdot 10^{-6}}{c' - 10^{-6}} \Rightarrow$$

$$c' - 10^{-6} = 0,1(c' + 10^{-6})$$

$$c' - 0,1c' = 10^{-6} + 10^{-7}$$

$$c'(1 - 0,1) = 10^{-6}(1 + 0,1) \Rightarrow$$

$$c' = 10^{-6} \frac{11}{9} = 10^{-6} \frac{11}{9}$$

$$C \cdot V = C' \cdot V' \Rightarrow V' = \frac{C \cdot V}{c'} = \frac{0,1 \cdot V}{10^{-6} \frac{11}{9}}$$

$$V' = \frac{3 \cdot 0,1 \cdot 10^6 \cdot V}{11} = \frac{3}{11} \cdot 10^5 \cdot V$$

$$V_{H_2O} = \frac{3}{11} \cdot 10^5 \cdot V - V = w$$

$$y < x \lll w$$

Δηλαδή απαιτείται τεράστια ποσότητα νερού

Κατά την αραιώση, επειδή το ρυθμιστικό διάλυμα χάνει τη ρυθμιστική του ικανότητα, συμπεραίνουμε ότι σίγουρα η ποσότητα νερού που προστίθεται είναι πολύ μεγαλύτερη από εκείνη που προσθέτουμε στα δύο άλλα διαλύματα. Αραιώση σε δεκαπλάσιο ή εκατονταπλάσιο τελικό όγκο (όπως έχουμε στα δύο άλλα διαλύματα) δε μεταβάλλει το pH ρυθμιστικού του διαλύματος.

Επιμέλεια: Α. Σαλίκια